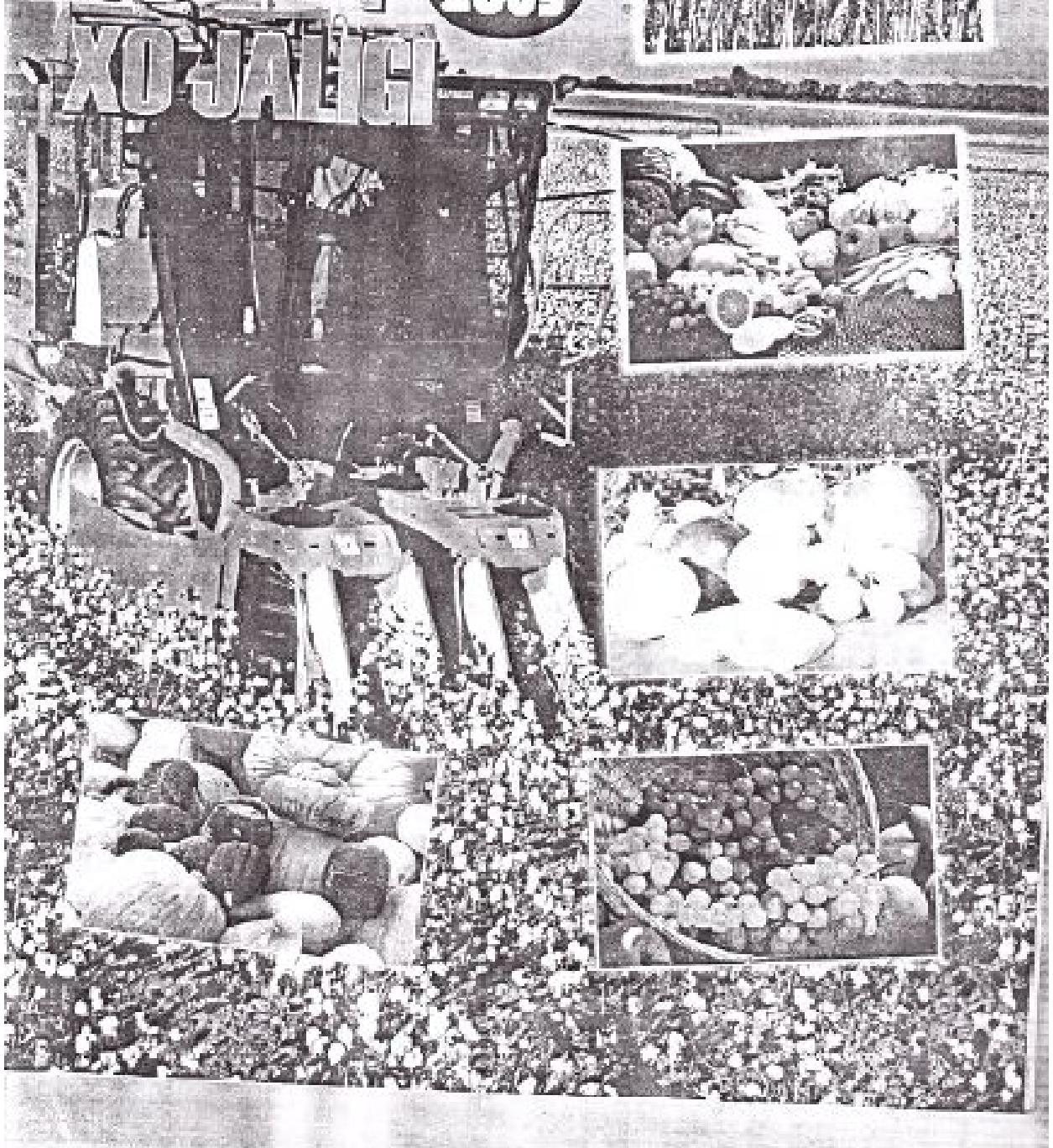
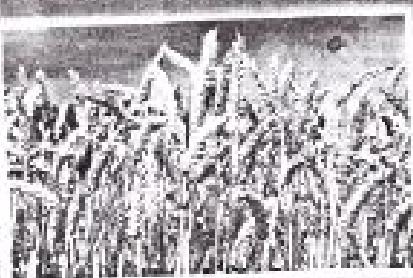

ISSN 0103-6370

OZBEKISTON QISHLOQ XOJATI

№10
2003

О'zbekiston Qishloq xo'jaligi

(«Сельское хозяйство

Узбекистана»)

Аграр – иктисадий,
илимий – оммабек
журнал

МУДДИС
Узбекистон Республикаси
Кишлоқ ва сув жўнаги
вазирлиги

Бошмуҳаррир
Роҳимханов
ШЕРАЛИЕВ

Газгидайланни:

Сейфиддин ИСМОИЛОВ
Абдуваҳид ЖУРАЕВ
Эрзул ЗИКРИЁЕВ
Холлаҳма МИРЗАЕВ
Ібон мурдидир (трибесари)
Абдушукур ХОНАЗАРОВ
Шамсiddин ЭСОНБЕЕВ
Соҳибжон ҚЭБИЛОВ

2005 йил, № 10
октябрь

Журнал 1922 йил
оқтабордан
чирқ бешлаган.
Обуза индекси:
жизз обутчишар учру - 804.
ташнилоглар учру - 805.

МУНДАРИЖА

Гахта арнаркаси 1
РНАЗАНОВ. Они замон саҳовати 3

ИШҲАДИЧАСИЛЛИККАДА СИЛЛАҲИ	1
Е.ХУСЕИНОВ, РАДИЛЬЧАЕВ. Тобий ресурслар баъсси 1	1
ШАҲХОНОВА. Таъдирислик симари ва муамма 3	3
Ҳ.ЖАҲНОРОВ. Радобит сифати ундиҳи 3	3
И.КОМИЛОВА. Қишлоқ тужънги - 2005 3	3
АТУЙЧИЕВ. Борадорлик асосий мезон 7	7
Р.КУШИМОВ. Асосий ишитилар 3	3
Ғ.АТАХАНОВА. Раҳоббетародлик инегран сусусат 3	3
БҲАДДАМОВ. Ерга муносабат 11	11
Р.ҚУРБОНОВ, А.ҚУРБОНОВ. Ҳал қиёвичи кур 11	11
Ф.ЖУРАЕВ, Қ.МИРЗАЕВ, С.МИРЗАЕВ. Ҳамдафон, ҳам иктисадчи 11	11
С.ХАТАМОВ. Айзинтатехник олици 12	12

ПУХУДИЧАК ТАҲДИДЛАШИ	1
Ш.КОМЛАЕВ, С.РАШИДОВА, Н.РУБАН, Н.ПИРОМОЕВА, ҲАҲМЕЛОВА, Д.РАШИДОВА. Капсулирование как фактор улучшения качества семян 11	11
Г.СОДИКОВА, Г.ЖУРАЕВ. Электр ишлов тозаси 11	11
Ш.БОТИРОВ. Суоришнинг маъбуға усли 15	15
Д.ИСРОНОЛОВА, С.РАСУЛОВ. Биологич дренаж 15	15
Д.ТУРОЛОВА. Ҳақоб, дубоб, язоб 17	17
АДЕҲДОНОВ. Бутдой ва турек, унумдорлаги 17	17
ШИҲИДА ВИРОШИ, Ш.ҲАЙДАРОВ. Методы выражения эззи и спектро 18	18

Физико-химические методы определения	1
Д.АБДУЛАРИМОВ, М.ЛУКОВ. Селекции картофеля на эпидемии 9	9
Ж.ЖУРДИМОВ, НИМРАГИМОВ, Ж.ЛАМЕРС. Ҳаром карашакли 20	20
Ю.ПРИДОЖНОВ. Электронпулсная обработка сывлы для производства сока 21	21

ХИМИЧЕСКИЕ МЕТОДЫ	1
А.МЕНГАНОЕВ. Эфир-пар 22	22
И.МЕНГАНОЕВ. Сибирская известь 22	22
Ҷ.АДДУРҲАМОНОВ, Т.ТУЛАДАНОВ, Ҳ.ЭШҚУВВАЛОВ. Эймер - 22	22
Ш.НЕГАРГИМОВ, Е.РЫЗИНА, ДАЗИМОВ. Рационы дим юр 24	24

ХИМИЧЕСКИЕ МЕТОДЫ ПОДСЧЕТЫ	1
Ҳ.УМУРБОЯЗ, Ә.ҲАСАНОВ. Суннин бодоли 25	25
А.БАЗАНОВ. Системный подход в производстве хранящихся зернов 26	26
Ҳ.ҲАМЗИНА, Е.ЛОТМАВ, Д.Ж.ЛАМЕРС. Древесные породы для «боксени 27	27

ХИМИЧЕСКИЕ МЕТОДЫ ПОДСЧЕТЫ	1
И.МИРЗАЕВ. Пропеллерные способы сушки 29	29
Н.НУРНТОВ, Ж.ТУРАЕВ. Юзни ва тоялди 30	30
Ҷ.ТАШЕРДАЕВ, Ю.АСАТИЧАЕВ. Оптимизация параметров насосного со 31	31
А.ХУДОБИРОВ, А.ВАҲДОНОВ, З.ФОЗИМОВ. КПИ - 2.4 комбайн: ло 31	31
Ш.САДАРРОВ. Установка ресурса работы моторных масс зернест 32	32
Ҳ.ШАСТАДАРОВ. Методика определения расхода горючих газов при эксплуатации МТП 33	33
Е.ДЖУМАЕВ, Ҳ.ЮЛДУЗЕВ, Г.ШАРИПОВ, З.ҲАЙДАРОВ. Устройство 34	34
А.ХОНОДАРОВ, К.ВАЛЕЕВ, Т.МИРЗАЕВ. Европ, шисте, бодом 36	36

ХИМИЧЕСКИЕ МЕТОДЫ ПОДСЧЕТЫ	1
Ж.АҲМЕЛОВ, Ғ.МИРЗАЖОННОВ, Ғ.ИСАЕВ, Ғ.ШОДИМОНОВ, С.БАҲ 39	39
Д.ХОДАМИРЗАЕВ. Қўнсан 39	39
Ҳ.ШЕРАЛИЕВ. Ўрта Осиёда даврончиллик маданийати ва аттар иу 39	39
Н.АКМАЛОВА. Ҳонама тул парваришшасони 40	40

Пакта досидорларгини оширишида мақбул су ториш усуларни тоғани муддияттар. Ҳозирги замандык Республиканың асосий шахта нафисоларга ер устидан, этат олаб сугорилмоктада. Бу усуларниң узига кишиниң инжиниринге жаңынан да көп. Мажбур усулда түрлөрдөн этат бошнанда то оширигача бир текис наемчанышини төзинесине көйнин. Этат бошнанда наемлик ошиб бориши туфайлы гузә наемчарда көз алаш күзатылмоктада. Этат оширида эса наемлик етиш масложидан гузә ривожланып келмектада. Факт этат негизгі тұрақты оширишида мақбул түрлөрдөн наемчаны туындын ганағатын үтеп пактадан жаңынан қосылған болынайды.

Мажбур камчиликтердің олдандын олаш мақса-да, яғни тажрибелі тәсілдерине биесең УЗПИТИның Сурхандарё филиалы тәжірибелі түрлөрдөрде Наманған – 77 гузә наеми устидан тәдкірді олғып берді. У

жыны 4338 – 4720 м²/та, 75 – 75 – 65% режимде эса 4776 – 5060 м²/та сүв берилді.

Тәдкірдің барча сүториши режимларында бир жаңа сүториши техникасынан аман кремніктен жаңа түрлі, сүториши аввалида зерттегі сүв сарғындықтары иккінші маңда ошириліб 0,30 – 0,40 м/сек тече отказылды, сунғыра уннанған миңдері 0,12 – 0,20 м/сек тече, сүв зерттегі оширига еттегі 0,07 – 0,08 м/сек тече камайтырылған мұжым жаһадратында сүв оқынған жаңа түрліліктердің оширилгендерінде.

Пакта досидорларының инжиниринге салында 100 метрдің 3 кисметі, 0 – 30 м, 30 – 70 м, 70 – 100 м түрліліктердің шұндарда зерттегі курсаткыш ЧДНСГа инжебеттан 70 – 70 – 65% да сугорылған, НРК 250, 175, 125 кілтің берілгенде 4 – вариантауда жауаптылды. 0 – 30 метрдің үч більшук қосына үртаса 35,2 ц/га, 30 – 70 метрдің 38,6 ц/га, 70 – 100 метрдің 34,7 ц/га, умуман 100 метрдің үр-

СУГОРИШНИҢ МАҚБУЛ УСУЛІ

УЗПИТИ үслубий құлапшыларына ресей құннеган жаһада ұтказылды. Дала тажрибеларынан синоптерлердің түрлөрдегі сүв ода наемлик тәртібнің үч вариантын ЧДНСГа инжебеттан 65 – 65 – 65%, 70 – 70 – 65%, 75 – 75 – 65%; НРК инжекцияларынан 200; 140, 100 кілтің 250; 175; 125 кілтің (соғын жаһада), түрлөрдөн этат бошнанда то оширигача бир текис наемчанышини төзинесине көзделді, этат үзүлілгі 100 метр сүториши аввалида зерттегі сүв сарғындықтары иккінші маңда ошириліб 0,30 – 0,40 м/сек тече отказылды, сунғыра уннанған миңдері 0,12 – 0,20 м/сек тече, сүв зерттегі оширига еттегі 0,07 – 0,08 м/сек тече камайтырылған мұжым жаһадратында сүв оқынған жаңа түрліліктердің оширилгендерінде.

Тәжіриба даалас түрлөрдөн агрономияның таң-меллары патижайында күра, жаһада (0 – 38 см) жағдайда түнус миңдері 1,20%, алған азот 0,110%, алған фосфор 0,129%; алған калий 1,90%. интратан азот 18,2 мг/кг, даракаттан фосфор 34,4 мг/кг, даракаттан калий 230,0 мг/кг жи ташкын жаһада. Түрлөрдөн агро-физикалық курсаткыштардың мансум бөшінде ошириде анықталған: қажын оғырағынан 0 – 70 см 1,32 г/см², 0 – 100 см да 1,33 г/см²; мекленгандың дағы наем сиптемесін ЧДНСГа инжебеттан 0 – 70 см 21,6%, 0 – 100 см да 21,8% сүв ұтказуучыларынан 6 соғын дағында 799 – 723 м²/га ни ташкын жаһада. Мансум ошириде сүторишилар вәкіттері ораларынан ишкөн белгілілігінен түрлөрдөн зияншылданғанда туфайлы әдіспен сипрілінгі ортада, сүв ұтказуучыларынан камайды.

Сүториши мавзуда дистурбасында олғы берілді. Бел-төзөлгөн сүториши ода наемлиниң #0,3 – 1,5% фарқы би-алып сүторишилардың ЧДНСГа инжебеттан 65 – 65 – 65% ре-жимде сүторишилардың мансумын сүториши мөндері 4466 – 4810 м²/та, 70 – 70 – 65% ре-

тация 36,4 ц/та қосылған ошириде.

Мақбул сүториши техникасынан құлапшылардың оширилгендерінде 0,30 – 0,40 м/сек тече отказылды, сүв сарғындықтары иккінші маңда ошириліб 0,30 – 0,40 м/сек тече отказылды, сүв зерттегі оширига еттегі 0,07 – 0,08 м/сек тече камайтырылған мұжым жаһадратында сүв оқынған жаңа түрліліктердің оширилгендерінде.

Сүрхон – Шеребод, өзбекстан тақыр түрлөрдөн тажрибеларынан сүв сарғындықтары иккінші маңда ошириліб 0,30 – 0,40 м/сек тече отказылды, сүв зерттегі оширига еттегі 0,07 – 0,08 м/сек тече камайтырылған мұжым жаһадратында сүв оқынған жаңа түрліліктердің оширилгендерінде.

ШЕБОТОРОВ,
Ә.Х.Ф.И. (УЗПИТИ)

Наманған – 77 гузә наемлиниң этат бұлактары
Бұлактардың қосындылары, ц/га

B	Сүториши олып тұра- рған наем- лик ЧДНСГа инжебет- тан, %	Миңдан жағ- аралған наем- лик мөндері, шт/га жағынан			Сүториши техникасы шарты	Этат бұлак- тары, м	Пакта ұрасында этат- булактардың үртаса ц/га			Тұра- шы шт/га
		70	140	100			1 – 30	30 – 70	70 – 100	
1	65 – 65 – 65	200	140	100	0,30 – 0,40	0 – 30	30,0	30,4	30,4	30,0
					0,12 – 0,20	30 – 70	34,2	33,8	33,7	33,6
					0,07 – 0,08	70 – 100	33,4	30,7	30,0	30,7
2	65 – 65 – 65	150	175	125	0,30 – 0,40	0 – 30	33,4	30,7	32,3	33,6
					0,12 – 0,20	30 – 70	36,0	35,7	34,6	33,4
					0,07 – 0,08	70 – 100	33,3	32,8	32,0	33,7
3	75 – 75 – 65	200	140	100	0,30 – 0,40	0 – 30	32,8	31,9	32,8	33,2
					0,12 – 0,20	30 – 70	35,4	35,4	34,2	35,0
					0,07 – 0,08	70 – 100	32,1	31,8	31,7	32,0
4	75 – 75 – 65	250	175	125	0,30 – 0,40	0 – 30	33,3	34,8	33,3	33,2
					0,12 – 0,20	30 – 70	36,8	36,3	36,4	36,6
					0,07 – 0,08	70 – 100	34,8	34,3	34,3	34,3
5	75 – 75 – 65	200	140	100	0,30 – 0,40	0 – 30	30,8	30,3	29,7	30,2
					0,12 – 0,20	30 – 70	34,2	34,1	32,3	33,2
					0,07 – 0,08	70 – 100	30,8	30,6	29,8	30,8
6	75 – 75 – 65	150	175	125	0,30 – 0,40	0 – 30	33,8	31,4	31,3	31,6
					0,12 – 0,20	30 – 70	35,7	34,9	34,3	33,2
					0,07 – 0,08	70 – 100	32,1	31,1	31,2	31,2
					Уралда	34,3	33,7	32,3	33,7	